

FOTO: JAN BENGTSSON

Igenvuxna hagmarker och lövängar

Kännetecken

Igenvuxna hagmarker och lövängar uppvisar en stor artrikedom bland träd och buskar i olika åldrar. Ett äldre trädskikt med äldre grova lövträd som genom sin vidkronighet

vittnar om en öppenmarks epok. Ofta finns tydliga spår av beteshävd, lövtäkt eller slåtter. I grässvålen kan det finnas kvar arter som skvallrar om det forna markutnyttjandet.

MÅLBILD FÖR GOD HÄNSYN

- Undanta miljöerna från traditionellt skogsbruk, kan finnas behov av naturvårdande skötsel
- Välj en målbild hur objektet skall utvecklas på lång sikt
- Om valet hamnar på att återskapa hagmarks- eller ängsmarksvärden så gör en detaljerad skötselinstruktion för vilka värden som skall gynnas på kort och lång sikt
- Om valet blir att gynna naturskogsutvecklingen så skall beståndet i huvudsak lämnas orört.
- Spara öppnare partier (gläntor) och plantera inte igen dem

NATURVÄRDEN (alla måste inte vara uppfyllda)

- En mångfald växt- och djurarter
- Tydligt inslag av äldre, grova träd som tidigare varit frivuxna
- Stort lövinslag
- Död ved i olika former och nedbrytningsstadier
- Insektsrika miljöer tack vare en variation av örter, buskar och träd
- Rikt fågelliv, fladdermöss och andra däggdjur
- Örter och fauna kopplat till äldre hävd

Beskrivning

Hagmarker och lövängar är kulturprodukter som vittnar om gångna tiders brukande. Utseendet av båda naturtyperna är starkt förknippat med intensiv hävd.

Hagmarken (som ofta var inhägnad) nyttjades främst för betesdjur, gräs- och lövtäckt. Utmärkande för de gamla hagmarkerna är gles stående äldre lövträd med vida kronor. Många av dessa träd har idag håligheter med mulm, döda grenar eller står kvar som torrträd. Floran är ofta rik och buskskiktet präglas av beteståliga buskar, gärna med tornar.

Lövängen hade också buskar och träd, gärna hamlade. I många lövängar fanns det även en variation av öppna ängspartier och smärre träddungar. Brukandet bestod främst av slåtter, lövtäkt och i förekommande fall skörd av hasselnötter.

I takt med att hävden upphör så startas en igenväxning. Trädslag som brukar invadera dessa marker när mulen och lien försvunnit är främst olika pionjärträdsarter samt gran tillsammans med allehanda buskarter. Arter knutna till mer öppna och solbelysta miljöer får nu konkurrens av skogsarter. Detta innebär att många av dessa igenväxande miljöer har stor artrikedom.

När man skall bedöma igenväxningsmarkernas naturvärden kan man uppleva att naturvård står mot naturvård. Valet kan stå mellan att frihugga de gamla träden, öppna upp gräsytor och kanske ta upp den gamla hävden på nytt eller låta igenväxningen fortsätta mot en fullskiktad lövnaturskog med rikligt med död ved. Har man inte tillgång till betesdjur krävs det återkommande skötsel för att bibehålla den öppna karaktären.

Svavelticka på ek.

FOTON: JAN BENGTSSON

Penngrova kläckhål i fnösketicka, en markör för lång kontinuitet av gammal björk i området

FOTON: JAN BENGTSSON

Återskapa hagmarken genom att friställa äldre träd.

FOTON: JAN BENGTSSON

